

Deskriptori razina: EQF i QF-EHEA (Dublinski deskriptori); Deskriptori razina KOBiH

*Level descriptors: EQF and QF-EHEA (Dublin descriptors);
QFBiH level descriptors*

Prof. dr. sc. Mile Dželalija

Druga Radionica o standardima kvalifikacija i zanimanja
2nd Workshop on Qualification and Occupational Standards
Hotel Kardial, Teslić, 6-7. 03. 2014.

The background of the slide features several white, three-dimensional puzzle pieces. One piece is at the top center, another is at the bottom left, and a larger, more complex piece is in the middle, partially obscured by the text box. The pieces are rendered with soft shadows, giving them a sense of depth and volume.

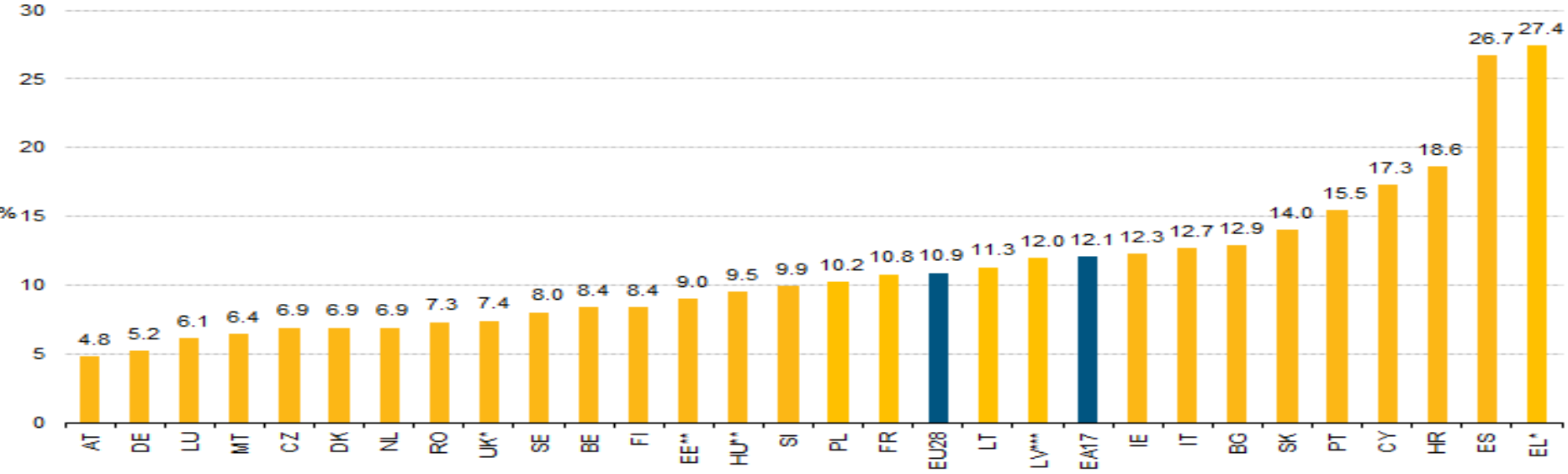
MOTIVACIJA – ZAŠTO:
kvalifikacijski okviri, deskriptori, standardi, ...?

Izazovi na tržištima rada

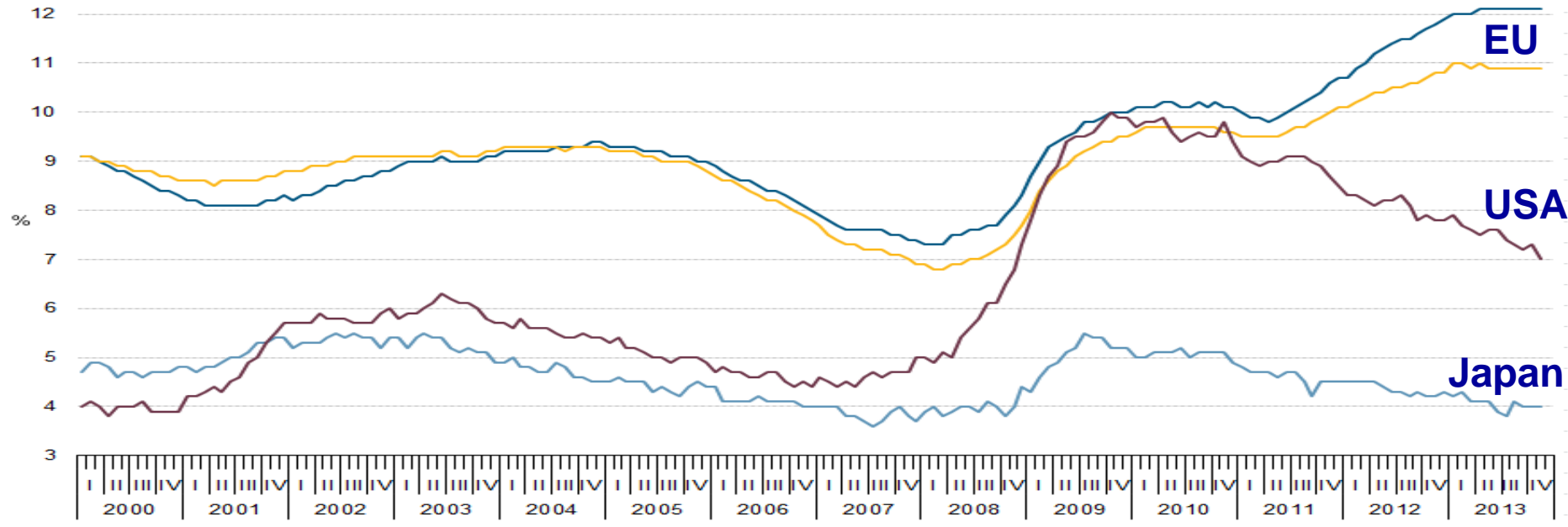
▶ **Nezaposlenost u EU:**

- ▶ > **26 milijuna** (Nov.2013)
 - ▶ ~ **19.000** – Nov. 2013 u odnosu na Oct. 2013
 - ▶ **U EU, najmanja nezaposlenost** je u AT i DE
 - ▶ **U EU, najveća nezaposlenost** u GR i ES
 - ▶ U 14 zemalja EU **nezaposlenost** (npr. CY, IT, GR, NL, ...)
 - ▶ U drugih 14 zemalja EU **nezaposlenost** (npr. IE, LV, LT, PT)
-
- ▶ Nov. 2013: **Japan 4 %**; USA 7,0 %; EU 10,9 %
 - ▶ Stopa nezaposlenosti kod mladih (15-25 godina): EU 23,6 %; DE 7,5 %; ...; ES 57,7 %

Nezaposlenost u zemljama EU

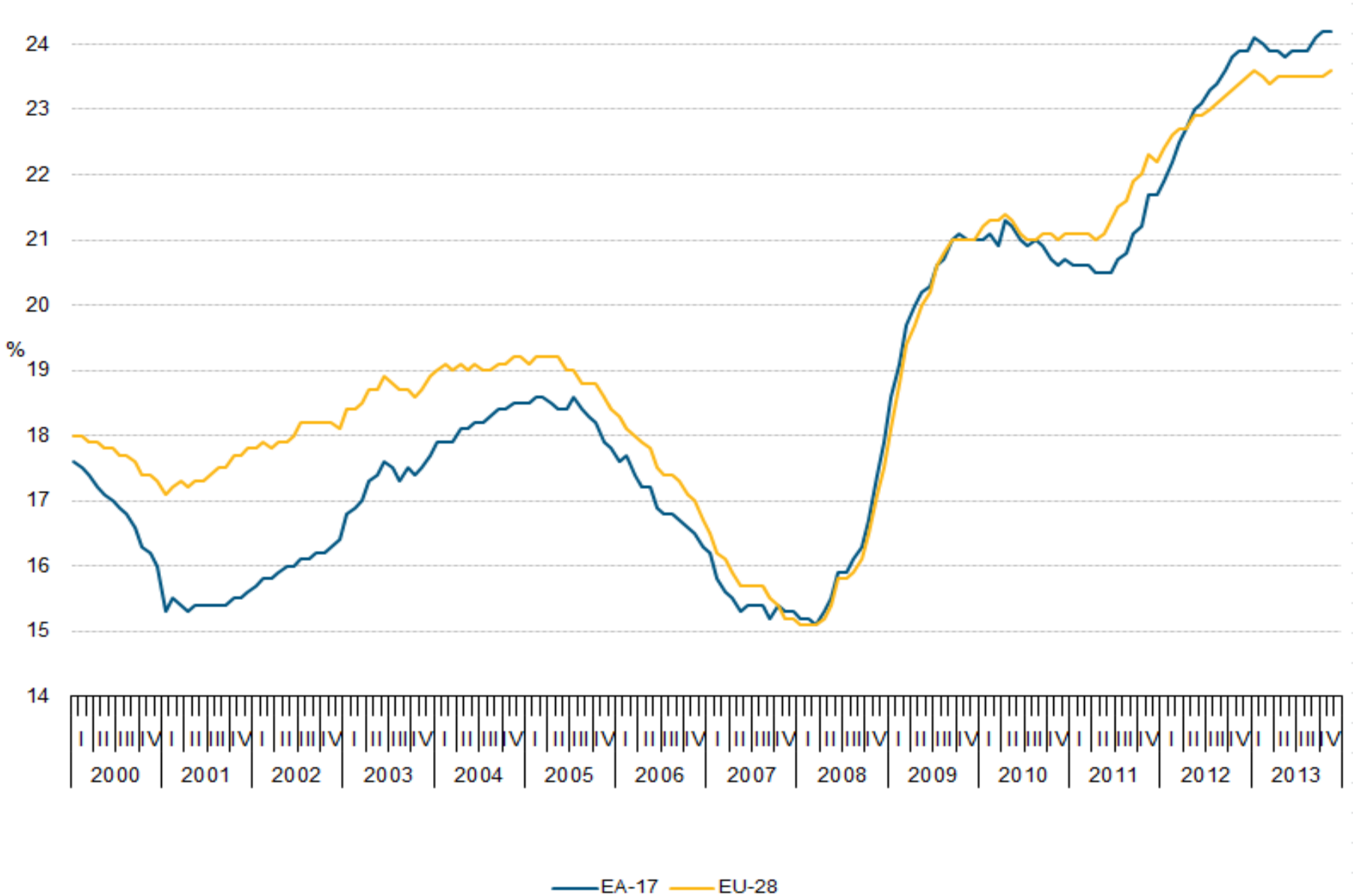

* September 2013 ** October 2013 *** Q3 2013

— EA-17 — EU-28 — Japan — US

Mladi u EU (15-25 godina) – nezaposlenost

2013, Eurostat

Izazovi na tržištima rada – REGIJA

- ▶ Stopa nezaposlenosti je oko **30 % i više**
- ▶ Prosječni rast **GDP je negativan ili oko nule**
- ▶ Visoka stopa **nezaposlenost mladih**
- ▶ Visoka **dugotrajna nezaposlenost**
- ▶ Sve veća **prosječna starost**
- ▶ **Prihodi** su od oko 20 % do oko 60 % u odnosu na prosjek prihoda u EU
- ▶ **Ograničena** uloga **inovativnosti** na tržištu rada – **slaba kompetitivnost** pojedinaca i tvrtki

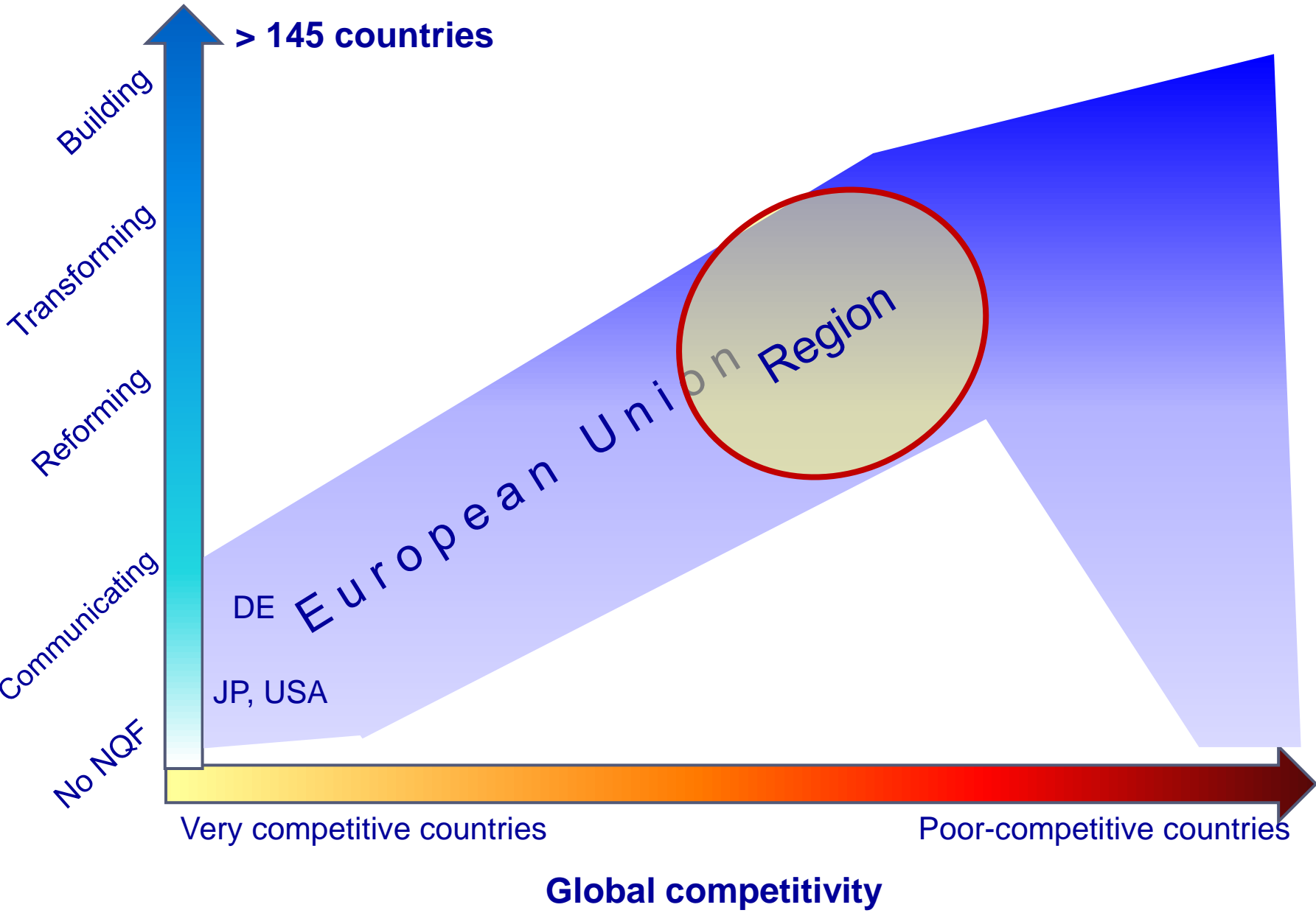
Obrazovanje u REGIJI

- ▶ Loši standardi pri ocjenjivanju i dodjeli kvalifikacija (*Unicef-TransMonEE, 2012*)
- ▶ Procjena **kvalitete** sadašnjeg obrazovanja u Regiji je gora nego što je bila ikada prije (*World Bank, 2013*)
- ▶ Obrazovanje u Regiji je zasnovano na zastarjeloj tzv. “*input based*” obrazovnoj politici
- ▶ Procjena je da studenti ulaze u visoko obrazovanje sa **slabom pismenošću i znanjima matematike i prirodnih znanosti** – te će **teško** funkcionirati na **modernim** radnim mjestima (PISA)
- ▶ **Ulaganje u obrazovanje** je bitno **ispod prosjeka EU** – konkurentnost građana će se još više mjeriti u odnosu na EU
- ▶ **Slaba efikasnost** postojećeg obrazovnog sustava
- ▶ Nedostatak radnika s **relevantnim** znanjima i vještinama bit će i veća kad se tržište rada jednom bude oporavljalo i razvijalo
- ▶ Potrebe za **reformama** još uvijek **nisu ozbiljno shvaćene**

NQF u zemljama u Europi i šire, uglavnom:

- ▶ **Olakšavaju:** priznavanje, mobilnost i zapošljivost, kroz: jasnoću, usporedivost, prenosivost, te kvalitetu i relevantnost
- ▶ **Imaju (odnosno planiraju) ulogu:**
 - ▶ **Prikazivanja** kvalifikacijskog sustava u zemlji, te **povezivanja** i **poticanja komunikacije** između zainteresiranih strana/dionika – uglavnom razvijene zemlje u EU
 - ▶ **Reforma (odnosno modernizacija)** obrazovnog sustava: ishodi učenja, kreditni sustav, osiguravanje kvalitete; RPL/VPL; relevantnost za tržište rada i druge potrebe društva i pojedinca – uglavnom slabije razvijene zemlje

Uloga NQF u različitim zemljama / Role of NQFs in different countries

Deskriptori razina
(su također “*standardi*”)

“META-okvirī”

QF-EHEA (QA; Razine/Ciklusi:
“Dablinski” deskriptori + volumen)

EQF (QA; Levels: by level
descriptors)

ISCED (Entry; staff; duration;
further access; ...)

QFBIH

Osiguravanje kvalitete

Deskriptori razina

Kvalifikacije (standardi; ishodi učenja; itd.)

Zanimanja (standardi; kompetencije; itd.)

itd.

**Visoko obrazovanje u
BiH:**

Studijski programi

itd.

EQF; QF-EHEA; QFBIH
(deskriptori razina)

Studijski programi

OPĆENITO

DETALJNO

?

?

?

.....

QF-EHEA

- ▶ Volumen + Dublinski deskriptori:
 - ▶ “Short” cycle: oko 120 ECTS
 - ▶ Prvi ciklus: 180-240 ECTS
 - ▶ Drugi ciklus: 90-120 ECTS – min. 60 ECTS na drugom ciklusu
 - ▶ Treći ciklus: nema ECTS kredita
- ▶ Dublinski deskriptori kroz sljedeće domene:
 - ▶ Acquiring knowledge and understanding
 - ▶ Applying knowledge and understanding
 - ▶ Making informed judgements and choices
 - ▶ Communicating knowledge and understanding
 - ▶ Capacities to continue learning

EQF

- ▶ Deskriptori kroz sljedeće domene:
 - ▶ Knowledge
 - ▶ Skills
 - ▶ Competence

ISCED

- ▶ Kriteriji – sadržaj, pristup, minimum trajanja, profesori, itd.
- ▶ Primjeri:
- ▶ Razina 5, “Short” cycle:
 - ▶ Ulaz s razinama 4; trajanje min. 2 godine; itd.
- ▶ Razina 6, Prvi ciklus:
 - ▶ Ulaz s razine 4; trajanje 3-4 godine; 4+ godine; nema pristup na PhD programe; itd.
- ▶ Razina 7, Drugi ciklus:
 - ▶ Ulaz s razine 6 (ili 4 za integrirano); trajanje min. 5 godina zajedno s prvim ciklusom; pristup na PhD programe; itd.
- ▶ Razina 8, Treći ciklus:
 - ▶ Ulaz s razinama 7; trajanje min. 3 godina punog radnog vremena istraživanja (minimum kurseva); itd.

QF-EHEA – Dublinski deskriptori

- ▶ Primjeri – Prvi ciklus:
- ▶ have demonstrated knowledge and understanding in a field of study that builds upon their general secondary education and is typically at a level that, whilst supported by advanced textbooks, includes some aspects that will be informed by knowledge of the forefront of their field of study;
- ▶ can apply their knowledge and understanding in a manner that indicates a professional approach to their work or vocation, and have competencies typically demonstrated through devising and sustaining arguments and solving problems within their field of study;
- ▶ have the ability to gather and interpret relevant data (usually within their field of study) to inform judgments that include reflection on relevant social, scientific or ethical issues;
- ▶ can communicate information, ideas, problems and solutions to both specialist and non-specialist audiences;
- ▶ have developed those learning skills that are necessary for them to continue to undertake further study with a high degree of autonomy.

- ▶ Primjeri – Drugi ciklus:
- ▶ have demonstrated knowledge and understanding that is founded upon and extends and/or enhances that typically associated with the first cycle, and that provides a basis or opportunity for originality in developing and/or applying ideas, often within a research context;
- ▶ can apply their knowledge, understanding and problem solving abilities in new or unfamiliar environments within broader (or multidisciplinary) contexts related to their field of study;
- ▶ have the ability to integrate knowledge and handle complexity, and to formulate judgments with incomplete or limited information, that include reflection on social and ethical responsibilities linked to the application of their knowledge and judgments;
- ▶ can communicate their conclusions and the knowledge and rationale underpinning these, to specialist and non-specialist audiences clearly and unambiguously;
- ▶ have the learning skills to allow them to continue to study in a manner that may be largely self-directed or autonomous.

▶ Primjeri – Treći ciklus:

- ▶ have demonstrated a systematic understanding of a field of study and mastery of the skills and methods of research associated with that field;
- ▶ have demonstrated the ability to conceive, design, implement and adapt a substantial process of research with scholarly integrity;
- ▶ have made a contribution through original research that extends the frontier of knowledge by developing a substantial body of work, some of which merits national or international refereed **publication**;
- ▶ are capable of critical analysis, evaluation and synthesis of new and complex ideas;
- ▶ can communicate with their peers, the larger scholarly community and with society in general about their areas of expertise;
- ▶ can be expected to be able to promote, within academic and professional contexts, technological, social or cultural advancement in a knowledge-based society.

- ▶ Primjeri – razina 6:
- ▶ advanced knowledge of a field of work or study, involving a critical understanding of theories and principles
- ▶ advanced skills, demonstrating mastery and innovation, required to solve complex and unpredictable problems in a specialised field of work or study
- ▶ manage complex technical or professional activities or projects, taking responsibility for decision-making in unpredictable work or study contexts
- ▶ take responsibility for managing professional development of individuals and groups

- ▶ Primjeri – razina 7:
- ▶ highly specialised knowledge, some of which is at the forefront of knowledge in a field of work or study, as the basis for original thinking and/or research
- ▶ critical awareness of knowledge issues in a field and at the interface between different fields
- ▶ specialised problem-solving skills required in research and/or innovation in order to develop new knowledge and procedures and to integrate knowledge from different fields
- ▶ manage and transform work or study contexts that are complex, unpredictable and require new strategic approaches
- ▶ take responsibility for contributing to professional knowledge and practice and/or for reviewing the strategic performance of teams

- ▶ Primjeri – razina 8:
- ▶ knowledge at the most advanced frontier of a field of work or study and at the interfaces between fields
- ▶ the most advanced and specialised skills and techniques, including synthesis and evaluation, required to solve critical problems in research and/or innovation and to extend and redefine existing knowledge or professional practice
- ▶ demonstrate substantial authority, innovation, autonomy, scholarly and professional integrity and sustained commitment to the development of new ideas or processes at the forefront of work or study contexts including research

QFBiH – deskriptori razina Primjeri – razina 6:

- ▶ pokazuje znanje i razumijevanje u području studija, koje se nadovezuje na njihovo srednjoškolsko obrazovanje i koje je uobičajeno na tom nivou, uz podršku odgovarajućih resursa za učenje (tekstova i informacionih i komunikacijskih tehnologija), koje uključuje neke aspekte koji će se zasnivati na poznavanju najnaprednijih dostignuća u datom području studija.
- ▶ može primijeniti detaljno znanje i kritičko razumijevanje principa vezanih za dato područje studija/discipline primijeniti na način koji pokazuje profesionalan pristup radu ili struci, te posjeduje kompetencije koje se obično pokazuju formiranjem i potkrepljivanjem argumenata i rješavanjem problema unutar datog područja studija;
- ▶ može primijeniti osnovne metode sticanja znanja i aplikativna istraživanja u datoj disciplini, te je u stanju da odluči o tome koji pristup da upotrijebi za rješavanje datog problema, i svjesna je toga u kojoj mjeri je odabrani pristup primjeren rješavanju takvog problema;
- ▶ može komunicirati koristeći znanje jednog ili više stranih jezika, i komunikacijskih tehnologija, informacije, ideje, probleme i rješenja, i auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan za dato područje izučavanja.
- ▶ ima sposobnost da prikuplja i tumači relevantne podatke (obično unutar datog područja studija) na osnovu kojih donosi sudove koji sadrže razmišljanja o relevantnim društvenim naučnim ili etičkim pitanjima.
- ▶ je izgradila vještine učenja neophodne za dalji studij, uz visok stepen autonomije i akademskih vještina i svojstava neophodnih za istraživački rad, shvatanje i procjenu novih informacija, koncepata i dokaza iz različitih izvora;
- ▶ posjeduje temelj za buduće samousmjeravanje i cjeloživotno učenje;
- ▶ je stekla interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene za zapošljavanje i/ili dalji studij.

QFBiH – deskriptori razina Primjeri – razina 7:

- ▶ može pokazati sistematično razumijevanje i savladavanje znanja u svom području studija/disciplini, koje se temelji na, odnosno proširuje i/ili nadograđuje sa nivoom dodiplomskog studija (prvi stepen), i što predstavlja osnov ili mogućnost za originalnost pri razvoju i/ili primjeni ideja, obično u kontekstu istraživačkog rada.
- ▶ može primijeniti svoje znanje i razumijevanje, kao i sposobnosti rješavanja problema, na nove i nepoznate sredine unutar šireg (ili interdisciplinarnog) konteksta u vezi sa njihovim područjem studija;
- ▶ može primijeniti konceptualno i apstraktno razmišljanje, uz visok nivo sposobnosti i kreativnosti, čime se omogućava:
 - kritička ocjena trenutnog istraživačkog i akademskog rada na najvišem nivou u datoj disciplini,
 - ocjena različitih metodologija, formiranje kritičkog mišljenja i ponuda alternativnih rješenja.
- ▶ ima sposobnost da integrira znanje i bavi se složenim problemima, te da formulira sudove na osnovu nepotpunih ili ograničenih informacija, ali uz razmišljanje o socijalnim i etičkim odgovornostima vezanim za primjenu njihovog znanja ili sudova;
- ▶ može prenositi svoje zaključke, znanje i razmišljanja na kojima se oni temelje, uz korištenje odgovarajućeg/ odgovarajućih jezika, auditoriju koji nije specijalizovan i koji je specijalizovan, jasno i nedvosmisleno.
- ▶ je u stanju da svoje znanje podigne na viši nivo, produbi razumijevanje svog područja studija ili discipline, i kontinuirano razvija sopstvene vještine, kroz samostalno učenje i razvoj;
- ▶ ima vještine učenja koje joj omogućavaju da nastavi studij na način koji će uglavnom biti samousmjeren i autonoman;
- ▶ je stekla interpersonalne vještine i vještine timskog rada, primjerene različitim kontekstima učenja i zaposlenja, te pokazuje sposobnost vođenja i/ili pokretanja inicijative i daje doprinos promjeni i razvoju.

QFBiH – deskriptori razina

Primjeri – razina 8:

- ▶ pokazuje sistematično razumijevanje područja studija i vladanje vještinama i metodama istraživačkog rada u vezi sa zadatim područjem.
- ▶ pokazuje sposobnost da definiše studijski projekat istraživanja, a zatim provede istraživanje u skladu sa metodologijom date nauke;
- ▶ originalnim istraživanjem daje vlastiti naučni doprinos koji proširuje granice spoznaje u datoj oblasti;
- ▶ će nastaviti naučna istraživanja i razvoj te biti pokretač i nosilac napretka u društvu zasnovanom na znanju, doprinoseći stalno razvoju novih tehnika, ideja ili pristupa.
- ▶ je sposobna za kritičku analizu, vrednovanje i sintezu novih i složenih ideja.
- ▶ može u vezi sa svojim područjem stručnog i naučnog znanja komunicirati sa kolegama, širom naučnom zajednicom i društvom.

Rasprava i pitanja

Hvala!

Prof. dr. sc Mile Dželalija
mile@pmfst.hr